

Startnotitie Actualisatie omgevingsvisie, participatie en burgerberaad

Inhoudsopgave

- 1. Aanleiding en doelstelling actualisatie omgevingsvisie**
- 2. Plan Milieueffectrapportage**
- 3. Participatie actualisatie omgevingsvisie en de pilot
burgerberaad**
- 4. Planning**

1. Aanleiding en doelstelling actualisatie omgevingsvisie

In oktober 2020 werd de [Omgevingsvisie Maastricht 2040](#) door de gemeenteraad vastgesteld. Daarbij kreeg de huidige Omgevingsvisie de juridische status van 'structuurvisie'. Wettelijk moet een gemeente echter voldoen aan de eisen van de (naderende) omgevingswet. De omgevingsvisie is voor gemeenten een van de verplichte kerninstrumenten uit de Omgevingswet. Om hieraan te voldoen moet de huidige omgevingsvisie nog als een formele omgevingsvisie door de gemeenteraad worden vastgesteld voor de huidige deadline uit de omgevingswet, namelijk 31 december 2024.

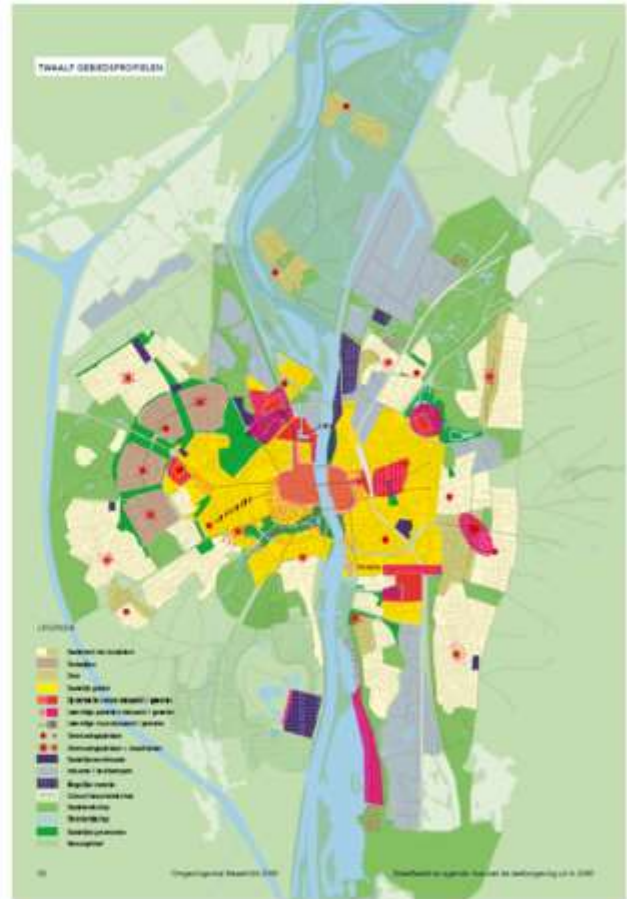
Voorliggende startnotitie beschrijft hoe de actualisatie vormgegeven zal worden, wat de raad al reeds heeft besloten en hoe het proces er inhoudelijk en procesmatig uitziet. Begonnen zal worden met een korte weergave waar de vigerende omgevingsvisie over gaat.

1.1 De huidige omgevingsvisie

“Maastricht heeft de ambitie om haar positie als motor voor de (Eu)regionale economie te versterken en de lokale kwaliteit van leven te verbeteren. Door te investeren in een duurzame ontwikkeling is en blijft Maastricht een fijne stad om in te wonen, werken en verblijven. Daarmee draagt deze visie op de fysieke leefomgeving bij aan een aantrekkelijke ‘work-life balance’ in stad en regio. Het is juist deze ‘work-life balance’ waarmee Maastricht en de (Eu)regio zich in de toekomst kan blijven onderscheiden van andere stedelijke regio’s in Nederland en Noordwest-Europa.”

Om invulling te geven aan deze visie, stelt de vigerende Omgevingsvisie drie thema's centraal waar Maastricht in de toekomst aan wil werken:

1. (Eu)regionale netwerkfunctie: het versterken van de (Eu)regionale netwerkfunctie van Maastricht, ten behoeve van de sociale en economische vitaliteit van de stad en (Eu)regio;
2. Gezond & leefbaar: het investeren in een toekomstbestendige leefomgeving die gezond en leefbaar is voor alle gebruikers van de stad: bewoners, werkers en bezoekers;
3. Beleving & ontmoeting: het in stand houden en uitbreiden van plekken waar beleving en ontmoeting een bijdrage leveren aan de aantrekkelijkheid van Maastricht.

Richtingen uit de huidige omgevingsvisie

1.2 De actualisatie van de huidige omgevingsvisie

Het document waar deze startnotitie op voortborduurde is de omgevingsvisie 2040 zoals deze in oktober 2020 door de raad is vastgesteld. Doel van de actualisatie is om de omgevingsvisie een document te laten zijn dat strategisch ruimtelijk afwegingskader is voor de fysieke leefomgeving.

Om in lijn te zijn met de eisen uit de omgevingswet moet een omgevingsvisie op zijn minst de volgende elementen bevatten:

- *Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (wat is er en wat is de kwaliteit daarvan);*
- *De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied (wat gebeurt er/gaat er gebeuren aan ontwikkelingen en instandhouding van het grondgebied);*
- *De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid (wat zijn de na te streven doelen en op welke manier worden die bereikt).*

De omgevingsvisie is daarbij niet een optelsom van beleidsvisies voor de diverse domeinen, maar een samenhangende strategische visie. De gemeenteraad van Maastricht heeft bij vaststelling van de huidige omgevingsvisie in oktober 2020 via het raadsvoorstel een viertal punten concreet meegegeven ter verwerking in de actualisatie.

- Als eerste werden enkele onderwerpen in de periode na vaststelling opgesteld. Deze documenten moeten in de actualisatie worden verwerkt. De raad heeft hier specifiek de [Regionale Energiestrategie 1.0 \(RES\)](#), de [Warmtevisie](#), de [nieuwe woonprogrammering](#) en de [grond- en vastgoednota](#) benoemd. Alle genoemde documenten zijn inmiddels door de gemeenteraad vastgesteld en beschikbaar om te verwerken in geactualiseerde omgevingsvisie.
- Als tweede werd benoemd dat de gemeente destijds ging werken aan de actualisatie van de [Stadsvisie](#) en [Economische visie](#). Samen met de actualisatie van de [Sociale visie](#) zijn de drie visies geactualiseerd gedurende het participatieproces 'het Maastricht van Morgen'. Deze visies zijn eind 2021 en begin 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. De strategische visies zijn daarmee gereed om (verder) richting te geven aan het inhoudelijk actualisatieproces.
- Ten derde wordt de Omgevingsvisie op onderdelen verder uitgewerkt om te voldoen aan de eisen en de geest van de Omgevingswet, waaronder het benoemen van aandachtsgebieden op het gebied van verstoring (lucht, geluid).

Tot slot zou worden verkend of er voor het actualisatieproces een plan-Milieueffectrapportage (plan-m.e.r.) moest worden uitgevoerd als onderdeel van het besluitvormingsproces. Inmiddels is deze verkenning afgerond, en staat juridisch vast dat een plan-m.e.r. benodigd is om aan de eisen van de omgevingswet te voldoen. Dit betekent dat er bij de keuzes zoals gemaakt in het actualisatieproces omgevingsvisie een plan-m.e.r. zal worden uitgevoerd, zodat de effecten van de (gewenste) keuzes zo goed mogelijk in beeld zijn. In hoofdstuk 2 en in bijlage 3 is er meer uitleg opgenomen en tevens een weergave hoe de actualisatie omgevingsvisie en plan-m.e.r. zich tot elkaar verhouden.

1.3 Aangenomen moties bij vaststellen huidige omgevingsvisie

Bij raadsbehandeling van de huidige omgevingsvisie zijn er een aantal moties aangenomen. Betreffende de actualisatie heeft de raad een motie aangenomen om deel 2 van de omgevingsvisie meer in samenhang op te stellen in plaats van sectorale beleidsvisies in zoals in huidig deel 2 opgenomen en moeten de plannen rondom Trega-Zinkwit worden meegenomen in de actualisatie. Tot slot moest het college bij de nieuwe woonprogrammering aandacht hebben voor kleine

groeimogelijkheden in bijvoorbeeld Borgharen en Itteren; om de uitkomsten daarvan vervolgens te verwerken in de actualisatie van de omgevingsvisie.

1.4 Doel actualisatie omgevingsvisie

Doel van deze actualisatie is om conform raadsbesluit de onlangs vastgestelde stadsvisie, sociale visie en economische visie en diverse nieuwe beleidsnota's (o.a. de nieuwe woonprogrammering) te verwerken in de huidige omgevingsvisie. Tevens gaat het daarbij om (nieuwe) nationale en regionale beleidstukken (bijv. het ontwikkelperspectief Panorama Zuid-Limburg) die richtinggevend zijn voor de omgevingsvisie van Maastricht. Ook zal er op onderdelen geconcretiseerd worden, zodat de omgevingsvisie een concrete strategie is voor de korte en middellange termijn en een wenkend perspectief voor de lange termijn dat aansluit op lopende visie- en gebiedsprocessen. Doel is om daarbij ook aan te sluiten bij het gebiedsgericht werken dat de gemeente heeft ingevoerd. Denk daarbij aan het schetsen van de kaders, die via de zogenaamde stadsdeelprogramma's verder zullen worden ingevuld. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie wordt gebruik gemaakt van participatie om de wensen, zorgen, belangen en ideeën van bewoners, partners en anderen op te halen. De uitkomst hiervan zal worden meegenomen en meegewogen in de omgevingsvisie. In hoofdstuk 3 en 4 van voorliggend document is beschreven hoe participatie er op hoofdlijnen gaat uitzien, en hoe de pilot van het burgerberaad als onderdeel van het participatieproces is opgezet.

2. Plan-Milieueffectrapportage

De gemeenteraad heeft bij besluit van 6 oktober 2020 vastgesteld dat in het actualisatieproces verkend wordt of er een plan-m.e.r. moet worden uitgevoerd als onderdeel van het besluitvormingsproces *actualisatie omgevingsvisie*. Inmiddels heeft deze verkenning plaatsgevonden en is de conclusie dat een plan- m.e.r. juridisch verplicht is. Gezien deze juridische verplichting heeft de aanbesteding plaatsgevonden om een bureau met expertise rondom het opstellen van plan-m.e.r. in te schakelen. Met het bureau is een start gemaakt met het opstellen van een plan-m.e.r..

De omgevingswet en de omgevingsvisie vragen om een brede ruimtelijke blik. Daarom zal de plan-m.e.r. als een Maastrichtse Omgevingseffectrapportage (MOER) worden aangevlogen en ook als zodanig worden genoemd. Juridisch is en blijft het echter een plan-m.e.r. Dit betekent dat omgevingseffecten worden meegewogen bij nieuwe beleidskeuzes zoals voorgesteld in de omgevingsvisie.

2.1 Wat is een Maastrichtse Omgevingseffectrapportage (MOER)

De MOER laat ten aanzien van milieu- en omgevingseffecten navolgbaar en integraal zien waar het nieuwe ruimtelijk beleid leidt tot kansen en waar tot risico's. Dat geeft heldere aanknopingspunten voor het aanscherpen van het beleid of het geven van randvoorwaarden bij de verdere uitwerking van het beleid in het omgevingsplan en / of omgevingsprogramma.

De door de raad vastgestelde vigerende omgevingsvisie Maastricht 2040 vormt voor dit proces het uitgangspunt. Er wordt gewerkt met een alternatief dat met behulp van de MOER verder geconcretiseerd wordt om daarmee te bekijken wat de impact is van (potentiële) beleidskeuzes op de omgevingseffecten. De gehanteerde methodiek van de MOER ondersteunt en versterkt dit proces. Het biedt een kans om op een gestructureerde wijze de omgevingsvisie te toetsen en aan te scherpen, met een heldere blik op een gezonde, veilige en goede fysieke leefomgeving, én op de sociale en economische aspecten. De eerder geschetste opdracht van de raad om bij de actualisatie van de omgevingsvisie oog te hebben voor een integraal karakter van de omgevingsvisie zal mede via de MOER worden vormgegeven. In bijlage 3 kunt u meer informatie vinden over de Maastrichtse Omgevingseffectrapportage.

3. Participatie actualisatie omgevingsvisie

De omgeving is van ons allemaal. De omgevingsvisie heeft dus ook impact op ons allemaal. Participatie en het opstellen van een omgevingsvisie zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het participatie proces rondom de actualisatie van de omgevingsvisie kent 3 doelen:

- *Betere plannen*: de inhoud van de omgevingsvisie beter maken. Het bevragen en betrekken van anderen helpt om betere plannen te maken. Door belangen, kansen en zorgen in beeld te brengen en gebruik te maken van ideeën, kennis en ervaringen van de stad kan de omgevingsvisie worden versterkt.
- *Belangen helder hebben*: door belangen en/of denkwijzen helder in beeld te hebben is een zorgvuldige afweging mogelijk. Het brengt een breder perspectief van inzichten mee. Door ook duidelijk te laten zien welke afwegingen daarbij gemaakt worden, kunnen we de keuzes tijdens de besluitvorming goed verantwoorden. Een voorbeeld is de stadsschets zoals gebruikt bij het Maastricht van morgen.
- *Zeggenschap vergroten*: invloed van de stad directer vormgeven in bepaalde (beleids)keuzes om daarmee de directe democratie meer te laten plaatsvinden.

3.1 Vormen van Participatie

Twee vormen van participatie

We onderscheiden gedurende het actualisatieproces 2 vormen van participatie. Aan het einde van het proces is er mogelijkheid tot indienen van zienswijze.

1. MEEpraten

Het brede participatieproces gaat over meepraten, om daarbij meningen, ervaringen en ideeën mee te kunnen nemen bij het actualisatieproces. Door de stad te laten meepraten krijgen we meningen, standpunten en belangen helder in beeld. De stad helpt bij de besluitvorming. Deze vorm van participatie gaat gelden voor het algehele participatieproces, met uitzondering van het burgerberaad.

2. MEEbeslissen

Dit gaat over de mogelijkheid voor anderen om bij te dragen aan de besluitvorming. Hiermee kiest het college en de raad om een uitwerking van een belangrijk thema uit de omgevingsvisie uit handen te geven, en enkel bij zwaarwegende redenen hiervan af te wijken bij de besluitvorming. Deze vorm van participatie gaat gelden voor het burgerberaad. De inzet en opzet van het burgerberaad is in hoofdstuk 3 te raadplegen.

Conform de participatiebepalingen omgevingswet zoals vastgesteld door de Maastrichtse gemeenteraad mag eenieder van de gemeente verwachten dat er rondom de actualisatie van de omgevingsvisie participatie zal worden georganiseerd. In de Omgevingswet is daarbij vastgelegd dat we bij het nemen van een besluit vertellen hoe we de omgeving bij de voorbereiding hebben betrokken en wat we met de resultaten hebben gedaan. Dit heet de motiveringsplicht. Na afronding van de algehele participatie, zal de input worden verwerkt in een overzichtelijk eindverslag. Bij de besluitvorming zal vervolgens het college ingaan op de input zoals verkregen tijdens zowel het participatieproces, alsmede hoe het de inspraak heeft verwerkt. Daarmee zal het voor iedereen helder zijn wat is ingebracht, en of en op welke wijze dit een plek heeft gekregen.

Zienswijze

Vervolgens is er ook nog de mogelijkheid tot inspraak bij het ter inzage leggen van de concept omgevingsvisie. Ter afronding van de inspraak maakt het college een eindverslag op. Het eindverslag bevat in elk geval een overzicht van de gevolgde inspraakprocedure. Daarbij zal worden getoond welke zienswijzen er naar voren zijn gebracht. Tot slot zal een onderbouwing worden opgesteld welke punten al dan niet tot aanpassing van het concept-document leiden.

3.2 Wat is de beïnvloedingsruimte van de participatie

Het voorliggend document beschrijft het actualisatieproces van de huidige omgevingsvisie. De huidige omgevingsvisie is de basis, zowel voor de participatie in brede zin als de pilot burgerberaad. Participatie kan zorgen voor gewijzigde inzichten, dat is waarom participatie waardevol is. Zoals eerder aangegeven zal de participatie in brede zin resulteren in ideeën, plannen en suggesties die wel of niet een plek moeten krijgen. Het burgerberaad zal de positie krijgen dat het meebeslist, en dat het college de opgestelde voorstellen, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om af te wijken, zal verwerken in de concept-omgevingsvisie ter voorlegging en bespreking in de raad. Ook de raad zal enkel bij zwaarwegende redenen hiervan kunnen afwijken bij de besluitvorming.

Het moet helder zijn, het participatieproces begint niet vanaf nul. Zowel de huidige omgevingsvisie als ook de geactualiseerde stads-, sociale- en economische visie in het kader van het 'Maastricht van morgen' zijn participatief opgesteld. Rondom het Maastricht van morgen is daarbij een stadsschets opgesteld, alsmede een stadskrant waar op specifieke thema's is doorgedacht door de stad. Deze documenten zijn verwerkt in de 3 strategische visies, en de visies zullen conform raadsbesluit dus ook worden verwerkt in de actualisatie.

De invloed die participanten kunnen inbrengen is van belang. Immers doorvertaling van allerlei ambities zorgt weer voor vervolgkeuzes en concretisering van ambities. Participatie is daarbij waardevol om kritisch naar voorgestelde

beleidskeuzes te kijken hoe de verschillende ambities in 'de omgeving' gaan landen en daar scherp op te reflecteren. Het is de stad die vervolgens verder aan de slag gaat met de gekozen richting in de geactualiseerde omgevingsvisie.

De actualisatie zal plaatsvinden op basis van onderstaande uitgangspunten en kaders. Dit zijn de visies en uitgangspunten zoals geformuleerd voor het beleid richting 2040. Met voorliggende uitgangspunten als basis, is het doel om participatief verder invulling te geven aan de ambities die Maastricht heeft en ruimtelijke zo goed mogelijk vorm te geven aan de zaken waar het knelt. Indien de input vanuit de Maastrichtse Omgevingseffectrapportage een te grote impact heeft, zal dit een reden kunnen zijn om dit uiteindelijk toch niet te kunnen laten landen.

Hieronder een weergave van de visies die de uitgangspunten en kaders vormen voor de actualisatie en voor het participatieproces.

Uitgangspunten

De stadsvisie 2040

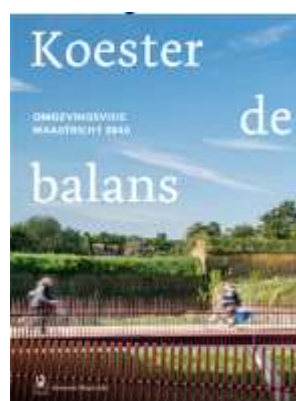
De economische visie 2040

De cultuurvisie

De sociale visie 2040

De huidige omgevingsvisie 2040

Coalitieakkoord 2022 - 2026

Tijdens de participatieve momenten (zie hoofdstuk 4 voor de planning) en vooraf aan het burgerberaad zullen de kaders ook worden meegegeven. Daarbij kunnen zoals eerder gesteld eventuele uitwerkingen en reacties daarop resulteren in andere uitwerkingen. Bij het meebeslissen, lees bij het burgerberaad, zullen de bestaande kaders aan het begin van het proces worden aangegeven.

De opgestelde documenten zullen digitaal voorhanden zijn om te raadplegen. In hoofdstuk 4 is opgenomen wanneer de stad en andere belanghebbenden of stakeholders hun inbreng kunnen leveren.

3.3 Participatie (anders dan het Burgerberaad)

Zoals beschreven zijn er twee vormen van participatie, meepraten en meebeslissen. De opzet en inzet van het burgerberaad komt verderop aan bod. In deze paragraaf gaan we eerst in op de inzet van de andere participatiemiddelen. Het is immers belangrijk dat iedereen de mogelijkheid krijgt tot het geven van zijn of haar mening.

- Participatie rondom de Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Als gezegd zal de Notitie Reikwijdte en Detailniveau met 2 participatiemomenten worden ingevuld. Een bijeenkomst voor inwoners, en een bijeenkomst voor ketenpartners.
- Stadsgesprekken
Tussen april en november 2023 zullen er een aantal momenten worden georganiseerd om het gesprek aan te gaan over de actualisatie omgevingsvisie. Dit op basis van stellingen en voorstellen, waar mensen dan gericht op kunnen reageren.
- Indienen zienswijzen
Bij oplevering van de concept-omgevingsvisie staat het eenieder vrij om een zienswijze in te dienen over de Maastrichtse Omgevingseffectrapportage en de concept geactualiseerde omgevingsvisie. De zienswijzen worden gebruikt om de omgevingsvisie verder te verbeteren en vervolgens wordt de geactualiseerde omgevingsvisie door het college ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

3.4 Het Burgerberaad

De komende jaren streeft de gemeente ernaar om haar inwoners meer bij gemeentelijke ontwikkelingen te betrekken via verschillende initiatieven op het gebied van burgerparticipatie. Een van de initiatieven is een burgerberaad als participatiepilot bij de actualisatie van de omgevingsvisie. Dit als experiment om *meebeslissen* ook op beleidsmatig niveau te verankeren conform het nieuwe participatiebeleid. Er is gekozen om met het burgerberaad te gaan experimenteren omdat dit instrument invulling geeft aan de participatie-eisen bij de omgevingsvisie en omdat het mogelijk leidt tot beter beleid (haalbaar en toereikend) dat kan rekenen op breed draagvlak en ook het vertrouwen tussen burgers, bestuur en politiek verbetert.

Doel is om de brede vertegenwoordiging van het Maastrichts ecosysteem een voorstel te laten uitwerken rondom een belangrijk thema in de omgevingsvisie. Een heldere afbakening van een maatschappelijk probleem is voor het burgerberaad erg

belangrijk. Daarom zal één belangrijk thema binnen de omgevingsvisie via de lijn van het burgerberaad worden opgepakt. Het burgerberaad zal het thema verkennen, nader bediscussiëren, uitwerken en uiteindelijk als een voorstel aan het college aanbieden. Het college zal dit vervolgens aan de gemeenteraad van Maastricht aanbieden in de geactualiseerde omgevingsvisie en (evt. later) bijbehorende uitwerkingen. Het college en de raad zullen de adviezen van het burgerberaad overnemen, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om hiervan af te wijken. In het proces zitten daarbij ambtelijke consultatiemomenten. Deze momenten zijn bedoeld om de opzet en uitwerking van voorstellen te voorzien van expertise op de haalbaarheid (economisch, juridisch, praktisch) en over de eenduidigheid van de voorstellen.

3.5 Waar gaat het Burgerberaad Maastricht zich over buigen?

Het voorstel is dat de pilot van het burgerberaad zich zal richten op het thema veerkrachtige stad. Veerkracht is het vermogen om individueel of als groep richting te kunnen geven aan het leven, ook in moeilijke tijden of als je (flink) pech hebt. Allerlei aspecten beïnvloeden de veerkracht van individuen en groepen. Ook de manier waarop de publieke ruimte is ingericht hoort daarbij. Zo geeft wonen in een groene omgeving meer kans op een goede gezondheid, zowel mentaal als fysiek. Ontmoetingsplekken dragen bij aan gemeenschapszin. In recent onderzoek spreekt Horstman¹ over 'de dynamiek van de ongelijkheid in de publieke ruimte'. Er is een rechtstreeks verband tussen veerkracht en gelijke kansen.

Het vermogen tot veerkracht is ongelijk over onze stad verdeeld, er zijn (te) grote verschillen zichtbaar. Daarbij dreigt voor sommige inwoners door een combinatie van factoren een neerwaartse spiraal. De omgevingsvisie moet er mede voor zorgen dat deze tendens doorbroken wordt. Want in de omgevingsvisie gaat het ook om ruimtelijke structuren om de kansengelijkheid te bevorderen. Denk aan mobiliteit, (openbare) ruimte voor ontmoeting, toekomstige evenwichtige ruimtelijke verdeling en welke keuzes en principes zijn in de directe leefomgeving van belang.

De vraagstelling is daarom: Hoe kunnen we de publieke ruimte inrichten opdat deze meer en beter bijdraagt aan het versterken van de veerkracht van individuen en groepen. Welke maatregelen moeten in de omgevingsvisie worden opgenomen om te zorgen dat elke inwoner zoveel mogelijk gelijke kansen krijgt? Zodat onze inwoners voldoende in staat zijn zelf richting te geven aan hun leven, kansen te benutten en eventuele tegenslagen op te vangen? Hoe willen we die ruimtelijke aspecten voor de langere termijn organiseren?

Het burgerberaad over de veerkracht in de stad zal niet alleen beleidsvoorstellen en maatregelen opleveren, maar zal ook een maatschappelijk en systemisch resultaat bieden. Maatschappelijk omdat het leidt tot meer onderling begrip en vertrouwen tussen de inwoners, politiek en bestuur wat de verdere samenwerking zal stimuleren. En systemisch omdat het burgerberaad mogelijk geïnstitutionaliseerd kan worden als democratisch element. Bij de evaluatie van deze pilot zal ook naar die resultaatgebieden worden gekeken. De criteria van het OECD (Organisatie voor

---

¹ Uit: gezonde stad, Klasien Horstman en Mare Knibbe

Economische Samenwerking en Ontwikkeling) genaamd Evaluation Guidelines for Representative Deliberative Processes (evaluatierichtlijnen voor representatieve deliberatieve processen) zullen als basis worden gehanteerd.

3.6 De organisatie en opzet van het Burgerberaad

1. Opdrachtgever

De gemeenteraad van Maastricht wijst via voorliggend startbesluit het college aan als opdrachtgever van het burgerberaad. De opdrachtgever neemt de uitkomsten van het burgerberaad in ontvangst en bespreekt deze met de gemeenteraad als onderdeel van de actualisatie omgevingsvisie.

2. Projectleider

De opdrachtgever wijst een projectleider aan om op basis van het startbesluit een nader plan van aanpak op te stellen. De projectleider zorgt voor een goede projectorganisatie en de projectuitvoering (logistiek, communicatie, ondersteuning etc.).

3. Onafhankelijke voorzitter

Na vaststelling van het startbesluit zal de projectleider in overleg met de opdrachtgever een onafhankelijk voorzitter van het burgerberaad aanstellen. De voorzitter, die aantoonbaar geen directe band met Maastricht heeft, zorgt voor een goed procesmatig verloop van het burgerberaad en geeft richting aan een inhoudelijk realistische uitkomst. Het is iemand die inhoudelijk neutraal is, procesmatig sterk en bij voorkeur ervaring heeft met burgerberaden of het gedachtegoed erachter.

4. Kerngroep

Er wordt tijdens het burgerberaad een kerngroep geformeerd met de projectleider, de onafhankelijk voorzitter, een afvaardiging van het burgerberaad, de procesbegeleider en ambtelijke ondersteuning. Deze kerngroep zorgt voor tussentijdse evaluaties en bijsturing van het burgerberaad.

5. Procesbegeleiding

Er wordt onafhankelijke procesbegeleiding ingehuurd om het burgerberaad te begeleiden.

6. Vraagbaak

Een ambtelijk team van het project actualisatie omgevingsvisie zal als inhoudelijk adviseur optreden richting het burgerberaad, of indien nodig de vragen intern binnen de organisatie uitzetten.

7. Advies en toezicht

Expert(s) over het burgerberaad om de opdrachtgever, voorzitter en projectleider te adviseren over het burgerberaadproces en een onafhankelijk oordeel te geven over het proces voor de evaluatie.

8. Communicatieteam

Voor het opstellen van een plan voor de communicatie voor, tijdens en na het burgerberaad met als doelgroepen in elk geval het grotere publieke, het college en de betrokken ambtelijke organisaties, de raad en de lokale en regionale pers.

9. Experts

De burgerberaadleden krijgen informatie van experts over burgerberaden, hoe de gemeente werkt en over het vraagstuk.

10. Burgerberaad

Het burgerberaad bestaat uit leden die alle benodigde perspectieven vertegenwoordigen.

3.7 Burgerberaad Maastricht

Onderstaande procesbeschrijving geeft de stappen van het Maastricht burgerberaad weer. Op basis van voorliggend voorstel zal een plan van aanpak worden opgesteld.

1. Vaststellen vraagstelling en akkoord burgerberaad

Bij het beschrijven van de vraagstelling wordt ingegaan op de (externe en/of interne) aanleiding(en), het achterliggende probleem (beschrijving context) en de beoogde resultaten (beleidsmatig, maatschappelijk en systemisch).

Kaders bij de vraagstelling zijn onder andere:

- Moet tot enthousiasme leiden, iets groots en/of betekenisvols, iets wat breder leeft;
- Iets waar participatie echt bij helpt (kennis van de stad, verschillende perspectieven, los van gebaande paden, zonder last van belangen).

2. Opstellen plan van aanpak

In voorliggende startnotitie worden de belangrijkste kaders vastgesteld. Een van de belangrijkste onderdelen is hoe er met de uitkomsten van het burgerberaad wordt omgegaan.

Daarmee wordt door college een plan van aanpak opgesteld op basis van voorliggende startnotitie zodat de implicaties (budget, werkdruk, doorlooptijd, verantwoordelijkheden) en de profielen van de benodigde betrokkenen duidelijk worden, en het burgerberaad ingepland kan worden (aantal bijeenkomsten, wanneer, eventuele digitale bijeenkomsten). Het plan van aanpak wordt steeds bijgewerkt en bevat in elk geval de hierna genoemde elementen.

3. Opstellen en uitvoeren wervingsplan

Op basis van het onderwerp en de vraag wordt de omvang en de gewenste samenstelling van het burgerberaad bepaald. Het wervingsplan zal worden opgesteld op basis van de beschrijving in voorliggend startbesluit. De raad zal hierover worden geïnformeerd. Het wervingsplan beschrijft niet alleen hoe de loting en werving concreet zal verlopen, maar ook hoe gezorgd wordt voor een goede betrokkenheid van mensen die normaal gesproken niet mee doen en hoe het grote publiek bij het burgerberaad betrokken zal worden.

Kaders bij de werving zijn onder andere:

- Digitaal te raadplegen informatie;
- Een vastgestelde lotingsaanpak (bijvoorbeeld aantal brieven, welke adressen, welke actie bij niet reageren, hoe gezorgd wordt dat het gewenste ecosysteem in het burgerberaad komt);
- Een uitnodigingsbrief die niet alleen enthousiasmeert maar ook het gewenste commitment geeft (voorlopige data, taal, toegankelijkheid, dieet, ICT-middelen);
- Een onafhankelijke loting (mede op basis van door respondenten gegeven informatie) van burgerberaadleden en reserveleden.

De loting ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

Eerste loting

In het Maastrichtse burgerberaad doen maximaal 100 mensen mee die een zo goed mogelijke afspiegeling zijn van het Maastrichtse ecosysteem. Het precieze ecosysteem is afhankelijk van de gekozen vraagstelling. Om een representatieve afspiegeling van de Maastrichtse bevolking te krijgen, vindt de selectie van deze 'minigroep bevolking' plaats in 2 stappen. Deelname gaat via loting. In de eerste stap zal een grote groep inwoners een brief krijgen met de vraag of ze belangstelling hebben voor deelname aan het burgerberaad. Hiervoor kunnen zij zich registreren. De keuze van die mensen is geheel willekeurig. Het is echter bekend dat sommige

groepen minder makkelijk reageren dan anderen (zoals jongeren), zeker bij onderwerpen die verder van hun leefwereld af staan. Van deze moeilijk bereikbare groepen zullen meer mensen een uitnodigingsbrief krijgen om zo de responsgraad van deze groep ook te behalen. Met de gemeentelijke afdeling Onderzoek en Statistiek zal worden verkend wat deze aantallen exact moeten zijn. Streven is een zo goed mogelijke afspiegeling rondom dit thema te krijgen. Hierbij zal ook de niet-Nederlandssprekende bevolking worden geraadpleegd middels een Engelstalige uitnodiging. Het is verder aan te bevelen om naast de uitnodigingsbrief bij moeilijk bereikbare doelgroepen ook andere wervingsmiddelen te gebruiken indien de situatie daarom vraagt.

Tweede loting

Omdat in de eerste loting een groot aantal uitnodigingen is verzonden, zal naar verwachting het aantal aanmeldingen hoger zijn dan het aantal benodigde burgerberaadleden. Vanuit de groep die hun belangstelling heeft geregistreerd, zal vervolgens een tweede loting gedaan worden. Om er zeker van te zijn dat het een goede afspiegeling is van de Maastrichtse bevolking rondom het gekozen thema zal deze loting 'gestratificeerd' plaatsvinden. De stratificatie criteria zijn: leeftijd, stadsdeel, geslacht, opleidingsniveau en taal. Daarnaast wordt er een reservelijst bijgehouden. Bij een afmelding is de volgende kandidaat met dezelfde kenmerken (bijvoorbeeld bepaalde leeftijdsgroep of stadsdeel) geselecteerd van de reservelijst en benaderd om deel te nemen.

4. Inrichten project burgerberaad

De benodigde ondersteuning wordt geregeld, verantwoordelijkheden duidelijk gemaakt (zie paragraaf organisatie), de locaties en voorzieningen klaargemaakt en er wordt een voorbereidingsproces georganiseerd voor alle betrokkenen.

5. Informeren en installeren burgerberaad

De burgerberaadleden worden voor de start van het burgerberaad nog een keer geïnformeerd over wat er aan ze wordt gevraagd en welke ondersteuning daarbij aanwezig is. Maar ook hoe omgegaan wordt met mogelijk gewenste anonimiteit, wat de rol van de pers is, en van de politiek. Vooraf sturen we de leden van het burgerberaad een informatiepakket waarmee de leden zich verder kunnen voorbereiden. Hierbij is toegankelijkheid van essentieel belang en mag een deelnemer, die de Nederlandse taal niet voldoende beheerst, een zgn. taalbuddy meenemen die namens de deelnemer in de collectieve discussie mag spreken. Deze taalbuddy mag geen directe politieke banden hebben met lokale, regionale of landelijke partijen.

Daarna vindt er een installatiebijeenkomst plaats van het burgerberaad waarbij het college en de raad laten weten dat ze vertrouwen in het burgerberaad hebben. De eerste bijeenkomst staan verder in het teken van teambuilding, kennis over het

burgerberaad, de verdere inrichting (ontwerp) van het burgerberaad en gesprekstechnieken.

6. Uitvoeren burgerberaad

De installatiebijeenkomst is eigenlijk al onderdeel van het burgerberaadproces, maar nu begint het daadwerkelijke burgerberaad. Daar verschuift de nadruk van leren naar overleggen naar concluderen en stemmen. De procesbegeleiders zorgen dat er goede vragen gesteld worden, dat er goed geluisterd wordt en dat iedereen aan het woord komt. Ook zorgen zij voor de verslaglegging en de bespreking daarvan en de uitwisseling en samenwerking tussen de verschillende groepen.

Leren

Bij het leren krijgt het burgerberaad verdere informatie over wat een burgerberaad inhoudt, hoe de gemeente werkt en natuurlijk informatie over het onderwerp. Dit gebeurt door mensen die door de projectleider en voorzitter zijn aangedragen, maar het burgerberaad is vrij om ook andere expertise te raadplegen.

Delibereren

Bij de fase overleg ligt de nadruk op de uitwisseling van perspectieven en het benoemen en uitwerken van verschillende oplossingsrichtingen. Daarbij kan hulp gevraagd worden van (andere) experts of van de (ambtelijke) vraagbaak. Tijdens deze fase wordt er verder vormgegeven aan het burgerberaad: klopt de indeling in tafels nog, zijn de verschillende rollen duidelijk?

Concluderen

In de fase concluderen wordt zoveel mogelijk met *consent* gewerkt waarbij niet zozeer de meerderheid bepaalt, maar ernaar gestreefd wordt om bezwaren zoveel mogelijk weg te nemen en de groep die echt tegen een voorstel is zo klein mogelijk te krijgen. Bij de afronding van deze fase kan de vraagbaak gevraagd worden de voorstellen te controleren op haalbaarheid, toereikbaarheid, samenhang en eenduidigheid.

Stemmen

Tenslotte vindt er een stemming plaats over de voorstellen. Eerst worden die toegelicht en daarna in stemming gebracht (bijvoorbeeld met een vijf-puntschaal). De voorstellen en de stemuitslag worden met een korte evaluatie van het proces in een eindverslag vastgelegd, dat aan de opdrachtgever wordt aangeboden.

7. Opvolging

Het college biedt de raad de voorstellen aan en adviseert de raad de voorstellen van het burgerberaad te bespreken en over te nemen als die aan de eerder benoemde

kaders voldoen. De raad kan ook voorstellen die niet aan alle kaders voldoen toch overnemen.

Een deel van het burgerberaad zal bij een bespreking met de raad aanwezig zijn om de voorstellen toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Daarna worden de aangenomen maatregelen in uitvoering gegeven. Over de opvolging daarvan wordt het burgerberaad na maximaal 12 maanden na definitieve vaststelling van de omgevingsvisie in de raad geïnformeerd.

3.8 Instellingsregeling *Pilot Burgerberaad als onderdeel van participatie rondom de actualisatie omgevingsvisie*

Gelet op artikel 84 Gemeentewet;

Instelling en taak

- Er zal een experiment Burgerberaad Maastricht plaatsvinden als onderdeel van het participatieproces omgevingsvisie Maastricht
- Het burgerberaad heeft tot taak een of meerdere adviezen te formuleren over het thema veerkrachtige stad ter voorlegging aan de gemeenteraad rondom de actualisatie omgevingsvisie

Samenstelling

- Het burgerberaad bestaat uit een representatieve groep van maximaal 100 leden
- Het college van Maastricht benoemt de leden van het burgerberaad
- Een lid van de gemeenteraad, een burgerraadslid of een lid van het college is niet tevens lid van het burgerberaad
- Leden van het burgerberaad nemen op persoonlijke titel deel aan het burgerberaad
- Indien een lid van het burgerberaad na installatie- of na de eerste bijeenkomst stopt zal deze worden vervangen. Na de tweede bijeenkomst zullen leden niet langer worden vervangen

Werkwijze

- Het burgerberaad komt in maximaal 8 plenaire bijeenkomsten bij elkaar

- De werkwijze van het burgerberaad wordt op de bijeenkomsten met de leden afgestemd

Openbaarheid bijeenkomsten en verantwoording

- Bijeenkomsten van het burgerberaad zijn openbaar
- Het burgerberaad legt aan de hand van verslagen van de bijeenkomsten en in het advies verantwoording af aan het college van Maastricht en de gemeenteraad van Maastricht

Uitbrengen advies

- Het burgerberaad brengt schriftelijk advies uit aan het college van de gemeente Maastricht. Over de adviezen zal worden gestemd, waarbij minsten 66% van het voltallig burgerberaad akkoord moet gaan met het advies middels hoofdelijke stemmen

Vergoeding

- De burgerberaadsliden zullen per bijgewoonde plenaire bijeenkomst een vergoeding van 75,- ontvangen. Hierbij zal worden uitgegaan van max. 8 plenaire bijeenkomsten. Bijeenkomsten die in subgroepen plaatsvinden, worden vanwege het informele karakter niet vergoed. De raad mandateert het college om deze financiële regeling nader uit te werken, met als uitgangspunt dat deze vergoeding niemand kort in zijn of haar financiële huishouden.

3.9 Financiën burgerberaad

Begroting

In de gemeentelijke begroting is in totaal €200.000,- opgenomen voor de opzet en uitvoer van het burgerberaad. De op te stellen begroting wordt vooral bepaald door het aantal deelnemers, het aantal bijeenkomsten, het soort bijeenkomsten (digitaal/ fysiek), de inzet van interne medewerkers en vrijwilligers en de hoogte van vergoedingen aan de deelnemers.

Vorbereiding

- Projectleiding
- Advies en begeleiding
- Ontwerp
- Projectadministratie
- Voorzitter
- Procesbegeleiding
- Catering
- Aankleding
- Eindrapport
- Monitoring

Loting

- Vorbereiding
- Evt. Huisbezoeken
- 1e ronde
- 2e ronde

Opvolging

- Evaluatie
- Monitoring follow-up

Beraad

- Voorzitter
- Procesbegeleiding
- Vergoedingen deelnemers
- Expert/spreker
- Fact-checker
- Zaalhuur
- Materialen

Diversen

- Communicatie
- ICT
- Interactie grote publiek
- Onvoorzien

4. Planning actualisatieproces, participatie en burgerberaad.

Wat?	Wanneer?
Startbesluit participatie + burgerberaad	Februari 2023
Participatie over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, zowel voor inwoners als ketenpartners	Februari - maart 2023
Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage en besluitvorming	Maart – mei 2023
Opstellen Staat van de leefomgeving	April – augustus 2023
Stadsbrede participatiemomenten: input op te actualiseren visie	April – oktober 2023
Informatiesessie vanuit college met de raad – Ruimtelijke ontwikkeling, met onder meer: <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelperspectief Panorama Zuid-Limburg; - Het wenkend perspectief - Stand van zaken Maastrichtse Omgevingseffectrapport + actualisatie omgevingsvisie 	Q2 2023
Vorbereiding en uitvoering burgerberaad	April 2023 – december 2023
Uitkomsten burgerberaad en participatie verwerken in geactualiseerde omgevingsvisie	November 2023 – februari 2024
Definitieve Milieu effectrapportage (oftewel: Maastrichtse omgevingseffectrapportage) opstellen	Januari – Mei 2024
Slotbijeenkomst pilot burgerberaad en actualisatie omgevingsvisie	Februari 2024
Mogelijkheid tot zienswijzen op MER en omgevingsvisie	Q2 – Q3 2024
Definitieve besluitvorming omgevingsvisie in college en raad via stadsronde, raadsronde en raadsvergadering.	Q3 - Q4 2024

*Zwartgedrukt = besluitvorming in de raad